

Tisková zpráva:

Kontakt **STEM/MARK**: Darja Bergman, bergman@stemmark.cz, telefon: 724315055,

Kontakt **Centrum LOCIKA**: Magdaléna Černá, magdalenac@centrumlocika.cz,

telefon: 722906323

V Praze, 15. 5. 2024

Výchovné postupy máme tendenci opakovat. V rozvoji pozitivního rodičovství pomáhají nové informace.



Foto: Pixabay

V reakci na chystané ukotvení nepřijatelnosti tělesných trestů do občanského zákoníku připravila výzkumná agentura STEM/MARK ve spolupráci s Centrem LOCIKA bleskovou sondou. Sonda se v březnu 2024 zaměřila na informační kanály, které rodiče preferují v případě problémů s výchovou dětí a při snaze výchovné prostředky změnit. Cílem také bylo identifikovat nepřijatelné formy trestů z pohledu dnešních rodičů, důvěryhodné zdroje informací a výchovné autority.

„Přijetí zákona o nepřijatelnosti tělesného trestání velmi vítáme. Jedná se o deklaratorní zákonnou normu, která pomáhá vytvářet společenský tlak na žádoucí rodičovské chování, což je podle našich zkušeností mnohem efektivnější motivace ke změně než represe. Ke skutečné změně výchovných stereotypů ale rodiče potřebují i informace, jak děti vychovávat bez použití síly a nátlaku pozitivním způsobem. Proto Centrum LOCIKA ve spolupráci s dalšími partnery připravuje rozsáhlou kampaň zaměřenou na toto téma. Je pro nás ale důležité, aby vycházela ze skutečných potřeb rodičů. Proto děkujeme agentuře STEM/MARK za pomoc při získávání důležitých dat z terénu. Věřím, že společně se nám podaří změnit situaci v České republice tak, abychom byly zemí skutečně přátelskou k dětem,“ uvedla Petra Wünschová, ředitelka Centra LOCIKA.

„Český občanský zákoník hovoří o použití výchovných prostředků, které jsou přiměřené okolnostem. Tělesné tresty jako výchovný prostředek přitom v České republice dle aktuálního výzkumu používá více než polovina rodičů, to je alarmující zjištění. Předávají se jako štafeta z generace na generaci. Ti, kdo byli od rodičů bití, většinou rovněž bijí. Přitom dnes již díky výzkumům víme, že tělesné tresty nefungují a neprospívají duševnímu zdraví

dětí. Česká legislativa by se měla co nejdříve změnit. Ruku v ruce s tím by měla začít také osvěta mezi českými rodiči. Výbor pro práva dítěte vítá návrh novely občanského zákoníku, který připravilo Ministerstvo spravedlnosti. Výbor vítá také samotný text novely, který doplňuje rodičovskou odpovědnost o péči o zdraví dítěte a jeho vývoj bez tělesného trestání. Rodiče by si měli sami uvědomit, že děti se vychovávají jinak, bez použití tělesných trestů," doplnila Eva Petrová, předsedkyně vládního Výboru pro práva dítěte.

„Stát musí garantovat takový systém podpory, aby každý rodič, který se dostane do fáze, kdy si není jistý, jak k chování svého dítěte přistoupit, našel oficiální a vědecky ověřené informace a měl možnost se obrátit na odborníka nebo linku pomoci. Odborníci pracující s dětmi by pak měli být vyškoleni v tom, jak rodiče na jejich cestě rodičovstvím podpořit. Je zároveň nutné rozvinout síť služeb a dostupné pomoci pro zvláště zranitelné skupiny rodičů (rodiče samoživitele, rodiče s psychickým onemocněním, rodiče s lehkým mentálním postižením) a rodiče v akutní krizové situaci (těžký rozvod, vztahové násilí, onemocnění, úmrtí, uvěznění jednoho z rodičů). Také terénní chůvy či sdílená pěstounská péče jsou typem inovativních podpor, které dnes v systému velmi chybí," doplnila celkový kontext vládní zmocněnkyně pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková

O právní úpravě tělesných trestů slyšela třetina lidí, kteří mají děti

Přípravu novely zákona o nepřijatelnosti tělesných trestů zaznamenala menší část rodičů (34 %). Častěji se jednalo o rodiče s vysokoškolským vzděláním. Dvěma třetinám rodičů tato informace unikla.

Hlavním zdrojem výchovných metod jsou naši rodiče a naše zkušenost

Radu ohledně výchovy dětí hledá nejvíc rodičů (59 %) přímo ve svém okolí – tedy v rámci rodiny, u svých rodičů nebo přátel, necelá třetina (32 %) v online zdrojích a necelá čtvrtina (24 %) na sociálních sítích. Tištěné informace nebo kontakt s odborníky hledá necelá pětina (18 %) rodičů. „Více zdrojů uváděli matky než otcové, rodiče do 44 let než rodiče nad 44 let, rodiče s VŠ vzděláním než rodiče s nižším vzděláním, rodiče z velkoměst než rodiče z menších obcí a rodiče, kteří zaznamenali přípravu zákona o nepřijatelnosti tělesných trestů než rodiče, kteří o novele nevědí," uvádí autorka výzkumu Darja Bergman z agentury STEM/MARK.

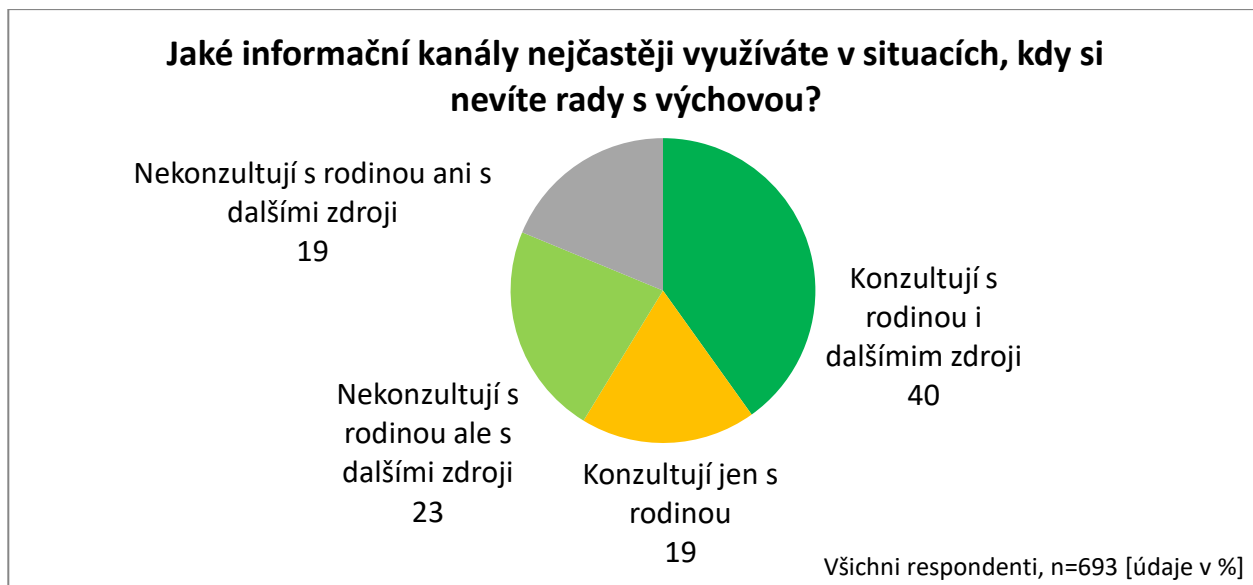
Celkem 81 % rodičů se pro radu obrací na nějaký z uvedených informačních zdrojů, naopak 19 % zdroj informací neřeší. Necelá třetina (30 %) rodičů využívá nejčastěji jediný zdroj, kterým jsou převážně konzultace s rodinou, další třetina 2-3 zdroje a necelá pětina (18 %) více než 3 informační zdroje.

Graf 1: Informační kanály v případě problémů s výchovou dětí



„Podívali jsme se také na kombinaci konzultací s rodinou a využívání ostatních informačních kanálů. Dvě pětiny rodičů se radí jak v rámci rodiny, tak s dalšími zdroji, víc než pětina (23 %) hledá radu v dalších zdrojích ale ne u rodiny a necelá pětina (19 %) rodičů se obrací pro radu jen v rámci rodiny. Konzultaci s rodinou i dalšími zdroji aplikují častěji matky, rodiče do 44 let a rodiče s vysokoškolským vzděláním než rodiče z jiných sociálních skupin,“ doplňuje Darja Bergman z agentury STEM/MARK.

Graf 2: Informační kanály v případě problémů s výchovou dětí – kombinace



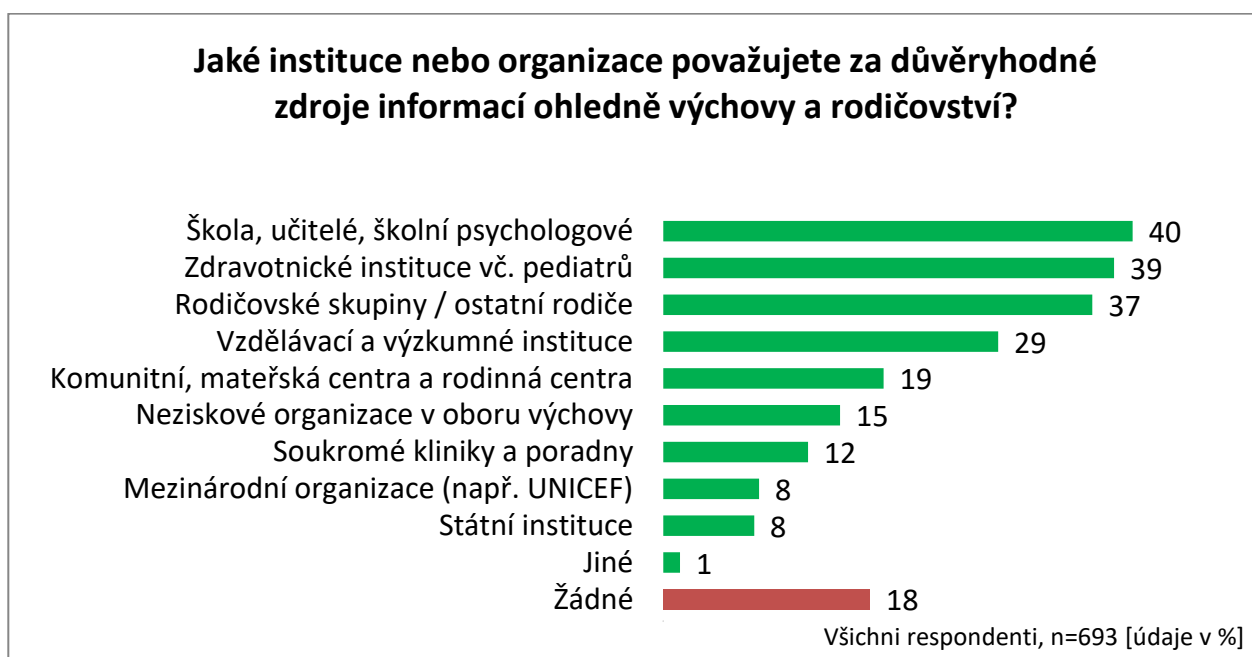
Vliv oficiálních autorit je menší, než bychom čekali

Podíváme-li se na jednotlivé instituce nebo skupiny a jejich důvěryhodnost, pedagogům a zdravotníkům **důvěřují v otázkách výchovy dětí** shodně dva z pěti rodičů. Podobné důvěře se těší také ostatní rodiče. Důvěra k institucím jako jsou výzkumné ústavy, komunitní centra, neziskové organizace v oboru, soukromé kliniky, státní nebo mezinárodní instituce je mnohem nižší. **U všech uvedených autorit převažují lidé, kteří jim nevěří, nad těmi, kteří jim věří.**

Žádné z uvedených institucí nebo skupin nedůvěřuje 18 % rodičů, naopak 82 % rodičů považuje aspoň jeden z těchto zdrojů za důvěryhodný.

„Aspoň jedné z oficiálních institucí jako jsou školy, zdravotnická zařízení, vzdělávací a výzkumné instituce, úřady a mezinárodní organizace věří v otázce výchovy dětí 68 % rodičů, a toto nejčastěji jen 1 nebo 2 z nich,“ uvádějí spoluautorky výzkumu Darja Bergman z agentury STEM/MARK a Magdaléna Černá z Centra LOCIKA.

Graf 3: Důvěra k institucím a skupinám v otázkách výchovy dětí



Jako nejlepší cestu ke změně výchovných metod rodiče považují sdílení s ostatními rodiči (peer to peer) a osobní případně online poradenství. Rodiče do 44 let by častěji uvítali finanční podporu terapií a kurzů a naučná videa.

Nový výchovný styl by mohl být propagován přes konkrétní příběhy v tištěných nebo online médiích, ve formě reklamy na sociálních sítích nebo v televizních pořadech. Sociální sítě uvádějí častěji mladí rodiče do 29 let, ale také rodiče 30-44letí.

Změnu výchovného stylu podle rodičů ztěžují hlavně stres a přetížení, zvyklosti v rodině a dále partnerské neshody a společenský tlak. Stres a zvyklosti z vlastní výchovy uvádějí častěji matky a rodiče z Prahy, společenský tlak a tlak rodiny vnímají častěji mladí rodiče do 29 let. Třetina lidí žádné překážky ve změně výchovných metod nevidí.

Které tresty jsou nepřijatelné?

Za nepřijatelný trest považuje většina rodičů ostříhání, vyhrožování dětským domovem, klečení na podlaze, izolaci, manipulativní jednání nebo studenou sprchu. Více než polovina rodičů vylučuje také výprask, slovní agresi, stání na hanbě a přibližně polovina takto vidí zatřesení, facku, nařízené cvičení nebo šťouchnutí. Naopak menšina lidí považuje za nevhodné trestat pohlavkem, domácím vězením, plácnutím přes zadek či ruku, zabavením mobilu a zákazem televize. Tyto tresty lze považovat za většinově akceptovatelné.

Graf 4: Nepřijatelnost trestů



„Většina trestů je méně přijatelná pro matky, rodiče do 44 let, rodiče s VŠ vzděláním, rodiče žijící ve velkoměstech a rodiče, kteří zaznamenali přípravu novely o tělesných trestech,“ doplňuje Darja Bergman z agentury STEM/MARK.

Zjednodušeně jsme se podívali také na liberálnost rodičů v souvislosti s přijatelností nebo nepřijatelností výše uvedených trestů. Menší skupinu (23 % rodičů) tvoří rodiče, pro něž jsou nepřijatelné nejvýše 4 z uvedených trestů, naopak velká skupina rodičů vylučuje použití 5-9 z uvedených trestů (33 % rodičů) nebo 10-14 z uvedených trestů (34 % rodičů). Jen malá část rodičů (11 %) považuje za neakceptovatelné všechny nebo téměř všechny uvedené tresty.

Do nejméně liberální skupiny patří častěji rodiče nad 44 let, rodiče s nižším vzděláním a rodiče z domácností s nejnižším příjmem. Matky jsou ve výchovných přístupech liberálnější než otcové.

Bleskového výzkumu agentury STEM/MARK uskutečněného prostřednictvím online dotazování na Českém národním panelu se zúčastnilo 1011 osob ve věku 18-64 let, z nichž bylo 693 rodičů s dětmi. Výzkum je reprezentativní dle pohlaví, věku, vzdělání, velikosti místa bydliště a regionu na základě kvótního výběru. Pokud některý z grafů nedává v součtu 100 %, je to zapříčiněno automatickým zaokrouhlováním. Sběr dat probíhal od 12. 3. do 1. 4. 2024.

Agentura STEM/MARK již 30 let poskytuje komplexní služby výzkumu trhu pro klienty z nejrůznějších oborů včetně neziskového sektoru.

Centrum LOCIKA dlouhodobě pomáhá dětem, které zažívají násilí v blízkých vztazích a usiluje o podporu pozitivních a nenásilných metod výchovy a péče o děti v rodinách.

Odkaz: <https://stemmark.cz/vychovne-postupy-mame-tendenci-opakovat-v-rozvoji-pozitivniho-rodicovstvi-pomahaji-nove-informace/>